

mного, ki spoznavajo našo mizerijo, toda to spoznavanje nam toliko koristi, kakor če bi ga ne bilo.

Ko povišujejo drugim stanovom itak mastne dohodke, ne zve ljudstvo za to. Najlepši zgled imamo v zadnjem času v našem katoliškem časopisu. Kdor hoče kaj doseči v današnjih težkih časih, mora biti popolnoma brezobziren. »Trkajte, pa se vam odpre, prosite, pa se vam da,« pravijo, toda to je vse preponižno. Ne trkati in prositi več, ampak zahtevati moramo odločno. Dols krinko, in pokažimo, da smo zreli možje, ne pa klavrne marionete! Vsi oziri v stran. Pero v roke in borimo se z uma svetlim mečem, saj imamo dična naša glasila, v katerih naj se srčali ves naš položaj. Tu naj bo ogledalo vesti za one kroge, ki nas hočejo potisniti ob zid. V ta namen ostanimo tudi v očigled kriku in viku, ki doni sedaj po Sloveniji, precej v rezervi. Ne kvarimo pljuč za druge, ki nam to plačujejo le z bornim nasmehom. Tako nas ne bodo smatrali več za delavce, ki delajo brez pritožb, dokler jih ne pokosi blede smrt. Delajo naj priganjači naši. Učiteljstvo pa tako še preveč dela za tiste borne novčiče. S tem pa ni rečeno, da ne smemo ničesar delati, tega nikakor ne mislim. Saj opravi že tako vsak učitelj, ki vestno opravlja svoje šolske dolžnosti, dovolj dela za narod. Pustimo le to valovanje, ki se je ravno pričelo s silno močjo, ker gotovo kmalu poneha, kakor je že ponehalo mnogo podobnega.

Delovati po novem programu je gotovo možno po trgih in mestih. Tam naj krepko podpira učiteljstvo isto po svoji moči, toda ne pustiti, da bi ga porinili v ospredje, medtem ko bi se drugi zmuzali v ozadje.

Po kmetih pa opravljajmo takoimenovano »drobno delo« za narod. Kakšno je to drobno delo, se vpraša marsikdo začudeno.

Isto naj pojasni sledeči slučaj: Rodoljubnega Čeha so vprašali, zakaj ne nastopa bolj javno za narod, čemu ne prihaja na shode in veselice. On pa je rekel, da je njemu popolnoma dovolj, da vzgaja svoje otroke v narodnem duhu, da bodo kdaj navdušeni Čehi in kremeniti značaji, to je tako imenovano drobno, malovredno delo za narod po mnenju drugih. To so lepe besede. Gotovo je to večje vrednosti kakor na cente govoranc, ki jih izgovore vodilni možje ob raznih prilikah. Znano pa je, da ravno odlični voditelji ne znajo in ne morejo vzgojiti svojih potomcev v narodnem duhu. Oče je navdušen Slovan, ki grmi kot Jupiter tonans na raznih shodih proti sovragu, otroci pa cikorijski ali pa želodarji. Koliko lepši je prej navedeni zgled? Vzgojimo tudi mi mladino, da bo res narodna in koristna človeški družbi, potem šele vpliva omika nanjo. To je šele konsekvantno delo. Najprej pripraviti tla, potem šele pada seme v rodovitno zemljo, kakor v priliki o sejalcu in semenu v sv. pismu.

Že v pričetku svoje razprave sem omenil, kako malo vredno je delo brez pravega smotra, delo, pri katerem nimamo ozirov do ovir. Najmanjša ovira zapre takemu delovanju brez glave popolnoma izhod. Tisti vzgojitelj, ki opravlja drobno narodno delo, pa je učitelj. Najobširnejše polje ima gotovo on v šoli. Tu deluje od vseh zapuščeno učiteljstvo. Ako vzgojiš sebi izročeno mladino v zavedne Slovence in koristne člane človeške družbe, je dovolj. V ta namen mora biti tudi učiteljstvo samo kremenitega značaja, ki ne upogne svojega tilnika pred nikomer. Svojo stanovsko zavest pa drži visoko in neomadeževano. Modernim Sirenam, ki nas vabijo na delovanje zunaj šole, obrnimo vsaj deloma hrbet, dokler se ne zjasnijo vremena. Tisti pa, ti tako kriče za povečanje narodne

kulture, naj delajo, naj predavajo v prvi vrsti. Oni naj si kvarijo s tem svoja pljuča, učiteljstvo se pa posveti popolnoma šoli.

Ono naj pripravlja poslušalce, drugi naj jih pa bistrijo v znanostnih panogah. Tako bo tudi delo najbolj uspešno. Če se pa postavi še učiteljstvo med tiste kričače, potem že ne bo nič, ker brez glave storjeno, je gotovo skaženo. Kdor hoče ustreči vsem, ne ustreže nobenemu. Kdor hoče povsod delovati, postane polovičar.

V zaključek še to-le:

Iz vsega navedenega lahko izprevidimo, kaj dožene lahko učiteljstvo s svojim delovanjem in kako naj se vede nasproti najnovejšemu gibanju po Sloveniji. Še enkrat pa ponavljam: Ne bodimo podobni mehku testu, ki ga zmesi, kdor le hoče. Nikakor ne dopuščajmo, da bi se uresničilo, da bi bil učitelj vzgojitelj mladih in starih, kmetovalec, socijolog, filolog, pedagog, pisar za vse potrebe, mentor vseh zadev, ciceron vsakemu, izkratka: Mädchen für Alles, plačan pa le za eno in še za tisto sramotno za sedanjí prosvetljeni vek. Drugi dobe za vsak korak remuneracije, le učitelj delaj vse zastonj, le ta naj si kvari zdravje za druge. — Sramotal!

Narod, pogledj na svoje stradajoče učiteljstvo! Odveži obenem svoj zadržnjeni mošnjiček in plačaj ga pošteno. Ako se dobi denar za vse možne in nemožne reči, se mora dobiti tudi za nas. G. poslanci vseh strank, odprite enkrat odločno svoja usta in zahtevajte z železno energijo izboljšanja naših plač. Ne bodite nam več naklonjeni le s samimi golimi besedami!

Če nas dostojno plačate, potem bomo šele požlahtnjevali z navdušenjem ljudi in drevesa, kopali bomo šolski vrt, poučevali stare in mlade, prej pa ne.

Glejmo pa vendar na to, da izpolnjujemo natančno svoje dolžnosti, da ne dobi nihče na nas madeža. Tako si pridobimo na ugledu in pripravimo tla temeljitemu izboljšanju naših razmer! *)

Ne nakladajmo si nikakega dela več sami na svoje rame. Ne pustimo pa tudi drugim, da bi ga nam nakladali. Naše delovanje pa bodi omejeno na šolo, dokler se nam ne izboljša temeljito gmotni položaj. Kdor si pa hoče kvariti pljuča, naj si jih v božjem imenu, jaz si jih ne bom.

Učiteljstvu manj ukazov, pa več kruha!

Dopisi.

Istra.

I opet se raskokodakala. (Konec.) Jedan od one trojice — učitelj Zec — ima ženo rođenu talijanku, koja, kad se vjenčala, nije znala nego par rieči hrvatskih, a koja nikad, znaš družje dopisniče, nikad progovorila rieči talijanske sa svojom djecom. A ti nam navedi još jedan takav slučaj u Istri, i eno, mi ćemo ti pljeskati; dočim ćemo ti mi navesti dosta slučajeva, gdje su djeca hrvatskih inteligentnih roditelja odgojena u talij. duhu — pa su ipak ti roditelji od »Sloge« prikazivani za — rodoljube!

»... mučenici jesu u borbi sa svojom duševnosti, dali će služiti Molohu, ili narodnomu geniju. Zlatno je tele pobiedilo Terno«. To je treća i podvala i laž! Sin učitelja Zeca polazi I.

*) Tla so že pripravljena, samo razmer nečejo izboljšati!

razred njem. gimnazije u Puli i uči hrvatski jezik, kao slobodni predmet, a talijanski ne. Kad bi mu otac služio Molohu, radi zlatnoga teleta, valjda bi barem u tomu mogao ugoditi tomu Molohu. Jest, zlatno tele je pobiedilo Terno, bezobrazni, naručeni, »Slogin« lažljivče, a mi ti znademo kazati u tvoj lažljivi brk, da je jedan od onoga »Terna« isti dan kad je potpisao »Bič«, izajmio 100 K, da plati liječnika i ljekarije za svoju biednu obitelj, koje krune nije do danas još vratio — a tko zna kada i će! Nije valjda raskovao ono zlatno tele podlog piskara, koji kad bi učitelj bio, što nije, Boga mi, sram bi me bilo, što imade takovih ljudi u našem poniženom ali plemenitom i svetom zvanju. Veli ona pisanija i ovo. »Oni učitelji, koji zbilja nastoje koristiti sebi, staleškim probitcima i narodu, oni to nastoje pridobiti ustrajnim radom u školi, nesebičnim nastojanjem medju svojim pukom i sudjelovanjem u svojim društvima. Za prvo dvoje ne mogu biti njihov sudija, ali glede trećeg znadem, da nisu članovi obstojeći učiteljska društava, da se ne prikazuju medju sakupljenim učiteljsvom i da se u neku ne priznaju učiteljima«.

I ovdje samo puste i gole laži! Da im ne može biti sudija o njihovom djelovanju medju svojim pukom? To je prva ne istina. Kako mi je sudio čak njihov obiteljski život, tim više i lakše je mogao suditi njihovo nastojanje medju pukom gdje žive. —

Nego dopisnik se je navlaš odrekao tog suda, jer bi bio i opet morao lagati ili priznati im bar toliko zasluga za narod, koliko ih on sam ima. Mi znamo na primjer, da je učitelj Zec bio prvi pokretač za »hrvatsko konsumno društvo« u Pomeru, da je napisao tri primjerka društvenih pravila (15 araka hartije) da do danas još vodi društvene račune i da je duša onom društvu, premda je već mnogu gorku s protivne strane progutnuo. Popitaj se, dopisniče, je li njegovo nastojanje sebično ili nesebično, te ne će za svoj trud primiti ni toliko zahvalnosti, koliko ti od »Sloge« za svoj smradni članak. Dopisnik veli, da nisu članovi obstojećih društava učiteljskih. I to je laž. Jedan od one trojice je član »Narodne Prosvjete« od njezina postanka; drugi — učitelj Zec — jedva je par godina u kontinentalnoj Istri i htio se upisati u »Narodnu Prosvjetu«, ali ga odbor po befelu prečasne i veleučene gospode nije primio. Sramota! Nije ga primio, da se to strašilo, taj vuk razderavac, taj zloduh ne uvuče u ovčarnicu njihovih (one prečasne i veleučene gospode) krotkih učitelja, te ne ulije svoj liberalni otrov u nedužne dušice svojih drugova. Može li im se dati već tužnije svjedočbe, neg su si je sami dali? Pop i dohtor mogu se šepiriti po učiteljskoj skupštini kao pievci med svojim kokošama, da drže u redu i pod okom tu svoju nestašnu djecu, a jedan učitelj, naš suradnik i supatnik, da bude odbiven? I još predsjednik »Prosvjete« u svom govoru naglasio par puta, da loše čine oni učitelji, koji ih kore s mračnjaštva, klerikalizma i sredovječnosti!

Zar bi se moglo niti u zemlji Arnauta šta slična dogoditi u zori XX. vijeka? Oh ne, Arnauti su bliže istoka sunca, te su do njih zrake doprle, a mi se zaklanjamo od svjela: mi tražimo spas narodni i naš u — reverendi ili bolje pod njom.....

Da se nikada ne prikazuju medju sakupljenim učiteljsvom. Eto opet jedne friške. Danu, reci, vriedni slugo vriednijeg gospodara, reci, nije onaj tvoj »Terno« prisustvovao prošle godine konferenci hrvatskih učitelja u Puli? Nisu li dva člana tvog »Terna« ostala cielu noć u društvu druge četvorice čestitih i vriednih hrvatskih učitelja, te se jedan iz-

razio, da bi želio često takvo sastajanje, pošto to više obazuje, nega da pročitaš snop knjiga? Nije li uprav kuća učitelja Zeca ugodno stječište svih bližnjih hrvatskih učitelja, njegovih znanaca i prijatelja?

Nisu li kod jednog člana tvog Terna bila i u nedjelju dne 11. t. mj. tri učitelja, a kod drugoga sledećeg dana opet četiri? Nisu li dva člana tvog »Terna« prisustvovala skupštini »Narodne Prosvjete« i skupnom objedu na 15. t. mj., a tebe po svoj prilici ondje bilo nije, ili, ako si bio, to si, kao stroj, radio po tuđoj volji? »Da se u neku ne priznaju učiteljima?« Ha, ha, ha! Da se ne priznaju učiteljima? A da što onda? Zar se ti priznaješ učiteljem — »Slogin« dopisniče? Ti, koji dopuštaš da se biede i sam tako biediš svoje drugove? I ti učitelj? Promieni onaj naslov tvog članka! Krsti ga radje: »Popovski nalog učiteljima u zgodno doba.« Jer znaj, samo popovi i njima srodne duše mogu onako ogovarati, i to ne svoje kolege — al da ima takvih i med nama, učiteljima, to ne mogu i ne smiem vjerovati!

I nastavlja u svom članku: »Ali ne vidiš, čovječe, kako nas tlače i omalovažuju popovi? Čujem prigovor. I ja bi štošta znao pripoviedati, sudruže moj! al budi obziran i ustrpljiv.« To je dulcis in fundo. Ta i on bi znao što šta pripoviedati; ali hoće da bude »obziran i ustrpljiv«, kao onaj s dugim ušesima. Neka ga biju, neka ga lamaju, neka ga izrabljuju, ta on je samo zato na svijetu — tako mu tumači pop svrhu života!

Avaj! i biti će te, druže nedruže, i lamati će te, izrabljivati i zlorabiti će te, dok budeš ti tako branio svoj stališ, kako si započeo da braniš i da mu ugled dižeš!

»Zar nisi opazio, da koga učitelja svećenici osudjuju, da ga ujedno mrko i ostali narod gleda?«

To jesam, Boga ti! I to je uprav onaj uzrok — klerikalna nadmoć — proti kojoj se diže cio civilizovani svijet, pa evo hoćemo i mi, da se te sramote otresemo! Dakle, ako si pao u nemilost popovu, za to što ne ćeš, da budeš njegovo pusto orudje, ili zato, što ne skidaš kapu njegovoj Perpetui i što joj drugačije ne ugadjaš — zar zato, da budeš narodni odmetnik, prodana duša, renegat?

Ako ti dakle pop ili fratar i ženu zavede kako što su na našu sramotu učestali slučajevi u Istri — da budeš još i tada ustrpljiv i obziran? Prosit, druže! I takvi člankopisci, koji nam dolaze sa takvim evandjeljem.... da su savremeni izgajatelji? Dovle onaj članak, koji, kako rekospo nije dovršen. Prihodnič, što Bog dade i sreća hajdučka!

Već sam bio bacio Slogu, a s njom i konac »Učiteljske rieči u zgodno doba«, propustiv, da joj »Zaveza« odgovori; ali po kajah se, kako bi ono rekao onaj naš »jedan od starijih učitelja«, te podjoh ponju. I evo me sa par redaka odgovora, razumje se, samo gdje ona »rieč« o našim prilikama govori.

Ima tu najprije duga prodika, po primjeru one u »Zaglavku« »Naputaka učevne osnove, t. j. kakav mora da bude pravi učitelj. Mi toj prodiki, onako obćenitoj, ne imamo što dodati, ni uduzeti. Neka mu bude! Ali: »sve što dalje, sve to gore«, kazao je jednom Isukrist sv. Petru; i to se obistinjuje i pri našoj »učiteljskoj rieči« u veoma nezgodno doba. Kao onaj, koji bi htio na dvim stolicama sjediti, koji bi htio ugoditi Bogu i vragu, tako ti i ona »rieč« nastavlja: I mi učitelji, zašto da tajimo (do sada je tajio; al, pošto je izrekao tu grdnu psost, treba da se ispovijedi i pokaje!) ne hvalimo nemarne svećenike, osobito one, koji žive da žive i koji sramote sebe, svoj stališ i rod (narod?)!

Hoćete li većega farizejsta? Kaže, da ne hvali nemarne svećenike, osobito one, koji žive da žive i koji sramote sebe, svoj stališ i rod. Dakle oni svećenici, koji žive da žive i koji sramote sebe, svoj stališ i rod, to su njemu samo »nemarni svećenici«

Nego hoće on još i te »nemarnike« da rehabilitira, te nastavlja: »al ove dobro poznade i njihovo stado, te ih odsudjuje i izbjegava« (Da, ali to je sve, jer je Bog visoko, a Sloga za takva osudjivanja — daleko! Najnoviji dokaz? Medulin i Bilica) »Pa ne daj veliki Bože, da nije na svijetu sudija pravedna kritika, koja drži na uzdi ljude.

Eto ljudi: ne daj Bože, da ne bi bila na svijetu pravedna (Slogina — dakako) kritika. Nedaj Bože! Pogledajte dakle, dragi učitelji, sve Sloge od nekoliko godina. Pobrojite sve pope, kojih ona kledi! To su vam »nemarni« — a svi ostali su: vriedni, velevriedni, velečasni, veleštovani, veleza-sluzni, naši sokoli, naše perjanice, naše dike i — naši »divi«! Ovakovih epiteta ima dosta u N. Slogi za njih, na što im ne zavidjamo. Nije li tako — »moderni«, »savremeni« naš duže?

Nego okrenimo u prozu. —

Naglasujemo, da smo i mi u opće proti javnoj kritici upravljenoj jednoj osobi, ili barem, da se ima ta kritika upotrebiti kao »ultima ratio«, kao zadnji lijek, koji ima služiti više da druge odvraća od sličnih bolesti, nego da dotičnika popravi. Nego predpostavim, da je pravedna (Slogina dakako!) kritika, te umjestna i nužna — onda morati češ, družu, pristati, da bi tih kritika imalo biti mnogo više proti popovima, nego proti učiteljima, jer popovi imaju mnogo više dužnosti, kojih ne izvršuju, nego učitelji. (Njima je naime povjerena trostruka služba: kraljevska, svećenička i učiteljska) Uzmimo konkretni jedan primjer — slučaj. U selu L. razvijen je silno sedomski grieh. Učitelj nije postizavao uspjeh, često niti onaj zakonom propisan za puč. škole. — Župniku je bila dužnost, da dolazi u školu četiri ure na tjedan, da podučava vjeronauk (a bolje bi bilo moral), ali on je dolazio veoma rietko. Učitelj je bio napadnut od »Naše Sloge« i najbezobraznije ocrnjen, a pop je ostao i nadalje naša dika i naše ufanje. Sad reci, nije li tu pop više kriv nazadku škole, nego li učitelj? Nije li pop bio dužan, da svojim ponašanjem, svojom ljubezljivošću, svojim osobitim položajem (kao uspovjednik) privede taj pouk najprije do morala, a tim do napretka? Jer, zaludu je gospodo, dok u našem narodu propada moral, propadati će i škola i napredak — te će i sam puk propasti. Tu nam je povjest Sodome i Gomore, povjest Izraelcima i ona Rima.... Kad je propao u narodu moral, propao je i narod sam. A ovakovim popovima, koji — kako bi rekao naš »stari«, žive da žive, i stakvim glasilima, koja te popove uzvisuju, mora propasti i moral i narod.

Čujte samo dalje: »Činjenica nadalje postoji, da najradje vode (valjda: dodje) do razmirica na selu, medju malovriednim učiteljem i svećenikom.«

Ele, stari moj družu, da me tvoja starost ne sadržava, rekao bih ti, da si — — — Ali ne vjerujem, da si ti učitelj; ne, ne vjerujem. Učitelj, ma i kakav bio, ne bi svoj stališ tako pogrdio. Reći, da dodje (»najradje«) do razmirica na selu medju malovriednim učiteljem i svećenikom! Dakle, kad dodje do takovih razmirica, tada je učitelj malovriedan, ili nevriedan? A pop? — On ostaje svećenik, po redu Melhisedekovu!

Dakle, kada taj svećenik ili pop, zavede i učiteljevu ženu, pa dodje do razmirica, te su razmirice medju nevriednim

učiteljem s jedne strani i velevriednim (što li?) svećenikom s druge. Evala! S tvogjega gledišta pravo imaš!

Pak se pita: »Pa da se mi za par ovakovih svadjamo i cjepamo u stranke? Nipošto! To bi bili, kako bi ti rekao, sporadični slučajevi, koje mi žalimo; ali koji nam još ne daju pravo, »da se svadjamo i cjepkamo u stranke«. Tim manje ne, pošto stranke imaju biti trajne i kao takve počivati na trajnim načelima, a razmirice su često kratkotrajne: danas ljuti neprijatelji, a sutra dobri — i ako ne iskreni — prijatelji. A pak, da ne spominjem druge, reci de, je li bilo razmirica medju onim tvojim »trim malovriednim« učiteljima potpisanim u »Biču« i njihovim svećenicima? Ja ti velim, da nije! Čemu dakle iznašati činjenice, koje ne stoje? Zato, da svršiš, kako si započeo: izvraćanjem omalovaživanjem, laganjem, da zavedeš lakovjerno i bezazleno učiteljstvo.

Preskočimo malko redaka, do stavka: »Druga joj je (»Zavezi«) svrha (a prva?) da predobije za sebe hrvatsko učiteljstvo Istre«. Dakako! I to je, što straši »Slogu« i njezina naručena dopisnika. »Zaveza« ne čini medjutim to iz nikakvih interesa. Ona je veliko društvo i jako, velikih i jakih učiteljskih društava svih jugoslavenskih zemalja. Time, što želi imati i zove k sebi i učiteljska društva i učiteljstvo iz Istre, time ona nastoji nesebično za ujedinjenje i uzveličanje učitelj. stališa slavenske krvi.

A tko od nas ne želi živo, da bi se svi Slaveni, slavenski narodi, na našem jugu sjedinili u veliko jedno tielo? I mi vjerujemo, da će se sjediniti, kad bude zublja prosvjete i te narode prosvjetila. I gle! ti narodi će se sjediniti prosvjetom jedino, a nosioci te prosvjete da ostanu razdvojeni? Al rad šta, pitamo se mi! Radi crne prebende? Pustimo do..... prebendu! Ne dajmo njoj toliko važnosti, da nam ona smeta na putu udruženja i napretka. Ako se tko u nju zaleti, pak nek se zaleti; neka nas zato glava ne boli. Ako li se komu prohtje, da joj često i na mjestima, gdje njoj mjesta nema pokadi — a dok je uz nju, »uvijek« — pa nek joj kadi; mi joj ne kadimo.

Kaže dalje: »Zaveza drži, da je Zec et. Comp. već njezin. Njegovi interesi i njegovi pajdaša izvan su kruga moći i djelovanja »Zavezina«, zato oni nisu »dušom i tielom« njeni; zato i dvojim, da će u kolo njeno i doći na njezinu skupštinu. Vidjet ćemo!»

Da nisu Zec et. Comp. »dušom i tielom« njeni, neka te, moj »stari«, zato glava ne boli. Za sada su svakako »dušom« njeni; ali ide vrijeme, kad će biti oni i ostalo mlado učiteljstvo Istre i dušom i tielom njeni, i — gle jada! — obistiniti će se ona, da »na mladima sviet ostaje.« A hoće li mladji i u buduće klipsati..... pod komandom velečasne i veleučene gospode?! Valaj ne će, ugledati će se u napredne narode, te će slediti njihov primjer.

Da li će doći, il ne doći u Zavezino kolo na njezinu skupštinu, nek te i opeta ne bude briga. Ti svakako dodji, da slušaš od Zaveznih učitelja — kako si im pri koncu naviestio — skrušenu njihovu ispovied. Dodji, dodji, ti, koji razpolazeš s učiteljskim društvima v Istri, i daj mi ovaku pro-diku: »God. 1900. mi smo se odciepile od vas, jer nismo mogli trpiti, da budu više izmorena i tako »izmučena (ma kako?) uda (ma koja?) naših vriednih (ma u čemu?) svećenika« (Vidi »Učit. T.« br. 16 god. 1900.) Oni dopisnici su za tim klonuli duhom i zašutili. Proteklo je od onda punih pet godina, a mi se još nismo vama pridružili. Ali sad hoćemo; da, sad hoćemo! Ispoviedajte se, kajite se; kajite se dok imade dana, dok je doba, djeco, kajite se; ne mojte uzeti

pod svoje okrilje Zeca st. Comp. (a ovdje bi mogao navesti ovih, koje misliš, da su pogibeljni u borbi, u nastojanju, da se narod otrese i oslobodi sredovječnosti!) i mi smo vaši, i dušom i tielom vaši, i ostat ćemo barem 10 godina.«

I nude, ja dajem poštenu riječ, da će se svi oni Comp. od tebe spomenuti »dvojbene vriednosti i izmečari« zahvaliti. Zavezi na dosadanjoj podpori, i zamoliti ju neka nas žrtvuje, ako može dodati jedno ili dva učiteljska društva.

Evo, kako svršava taj »jedan od starijih učitelja«: »Trsit ćemo se, da drugove svoje zalutale opet privedemo u našu ovčarnicu. Naše učitelj, društvo »Narodna Prosvjeta« primiti će ih rado.« (Kako rado kad je već jednoga dosadanji odbor »Prosvjete« odbio? A sada će još i teže, jer je novi odbor, koji — — — I ti da toga ne znaš, koji raspolažeš voljom učitelja i učitelj. društva u Istri?)

»Ne preostaje drugo, nego sastajati se, upoznati, ispo- viedati, pokarati, pokajati i oprostiti, a onda udruženim silama raditi i poslovati tako, da udovoljimo Bogu, narodu i svojoj zvaničnoj časti.«

Dakle treba se »sastajati«, više puta dakako; »upoznati« na jedanput dakako; za tim treba, da se svi Zavezini tova- riši i ostali mi smušenjaci podjemo našem »starom u« — »ispoviediti«, odmah dakako; pa da primimo od njega po- karanje, onako mudro; za tim da izmolimo djelo »pokajanja«, ali skrušeno dakako; a onda će nam on dati — u ime svih i svačesa — sveto odrešenje i — — — gotovo! Biti ćete, moji dragi, opeta pravi i čisti! Ma je li taj čovjek učitelj ili pop? — pitati će se začudjeni svjesni tovariši.

Ne pitajte drugovi, ne mari; samo se udarajte u prsa, pa mirna Bosna. A pokora? Zaboravio na to! Tu ćemo vam mi dati: o ta je, da ponesete sobom uvjerenje gorko i zalošno, kako ima kod nas, žali bože, još mnogo neobradjene ledine, sredovječnih ljudi, ali nek vas to ne čudi, jer je to moguće, dok imade u našoj tužnoj Istri onako — »starih učitelja«.

Jedan od mladih učitelja.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih dru- štev«. Za letošnje XVII. glavno skupšćino Zaveze v Pulju je prijavilo »Slovensko učiteljsko društvo za koperski okraj« sledeći razpravi:

1. »O peticiji na državni zbor za zboljšanje gmotnega položaja ljudskoškolskega učiteljstva.« (Za preuredbo § 55. državnega ljudskoškolskega zakona potom državne legislative). Poročevalec gosp. Pavel Plesničar, nadučitelj v Marezigah pri Kopru.

2.) »O odpravi krajevnega plačilnega sistema v mejni- grofiji Istri.« Poročevalec gosp. Miroslav Anžlovar, učitelj- voditelj v Boljuncu.

Delegat so dalje prijavila sledeća društva:

IV. Sežansko učiteljsko društvo: 10. Anton Kosovel, nadučitelj — Sežana; 11. gospica Pavla Lorenzutti, učiteljica — Sežana; 12. gospica Klementina Gaspari, učiteljica — Sežana; 13. Franc Vendramin, nadučitelj — Dutovlje.

V. Pedagoško društvo v Krškem: 14. Franc Grailland, učitelj — Kostanjevica; 15. Ivan Erbežnik, učitelj — Kosta- njevica; 16. Ivan Malnarič, nadučitelj — Sv. Križ pri Kosta- njevci; 17. Ivan Blaganja, učitelj — Hrvatski brod; 18. Ivan Golob, učitelj — Cerklje.

VI. Tolminsko učiteljsko društvo: 19. Franc Kašca, učitelj — Grahovo, 20. Anton Stres ml., učitelj — Sedlo.

VII. Šalesko učiteljsko društvo: 21. gospica Antonija Valenčič, učiteljica — Sv. Martin ob Paki; namestnik Jožef Armič, učitelj — Velenje.

VIII. Litijsko učiteljsko društvo: 22. Jožef Zajec, nadučitelj — Veliki Gaber, 23. Franc Kovač, nadučitelj — Zatičina; namestnika: Janko Škrbinec, nadučitelj — Višnja gora, Erna Zajec, učiteljica — Zatičina.

IX. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj: 24. Lu- dovik Černež, šolski voditelj — Griže pri Celju; 25. Franc Krajnc, učitelj — Celje; 26. Franc Voglar, učitelj — Celje.

X. Kamniško učiteljsko društvo: 27. Ignacij Tramte, nadučitelj — Kamnik; 28. Janko Toman, nadučitelj — Moravče.

XI. Slovensko učiteljsko društvo za kočevski okraj: 29. Mihael Verbič, nadučitelj — Sodražica; 30. Štefan Tomšič, nadučitelj — Ribnica. Namestnik: Franc Štefančič, nadučitelj — Vel. Lašče.

Še druga Zavezna društva nujno prosimo, da nam vrnejo društvene izkaze in da prijavijo delegate.

Vodstvo Zaveze.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zbo- rovalo 2. t. m. v prostorih deške okoliške šole v Celju. Vkljub temu, da je vladala skoraj neznosna vročina in je bilo učiteljstvo šele pred kratkim zbrano pri uradni skupščini, se je tega sestanka vendarle udeležilo lepo število članov. Društvu sta pristopila dva nova člana, in sicer vrli tov. g. J. Kramar z Vranskega, ki k temu zborovanju še ni mogel priti, in tov. g. Jak. Rajner iz Hrastnika; kot gost je prisostovala gdč. M. Lecker iz Slivnice; svojo odsotnost pa je opravičilo več tovarišev.

Po prečitanju in odobrenju zadnjega zapisnika se tov. predsednik navzočim v iskrenih besedah zahvali, da so ga tovariši vnovič volili, in sicer enoglasno svojim zastopnikom v okr. šol. svetu. Zatrjeval je, da bo tudi odzda naprej deloval v korist učiteljstva in šole, ker je ponosen, da je zastopnik tako zavednega učiteljstva. Tudi tov. g. Krajnc je omenjal, kaj se zmore, če so tovariši edini, kakor so bili pri zadnji uradni skupščini. Bodimo tudi odslej vedno tako složni.

Tovariš g. Fr. Brinar je potem predlagal, naj delegatje delujejo na to, da se ponatisne stenografski zapisnik dež. učit. skupščine; založi naj ga »Lehrerbund« ali sploh naj vlada sama izda tak zapisnik, za katerega se povrnejo stroški. Na tak način naj dobi tudi učiteljstvo vpogled v vse, o čemer se je razpravljalo pri dež. učit. skupščini.

Na inicijativo predsednikovo je med zborovanjem kro- žila ena kolekta poštinih znamk, druga pa se bo odposlala učiteljstvu po pošti. Predsednik je omenjal, kako smo po mnenju dež. šol. sveta prestopili svoj delokrog v lanski uradni učit. skupščini, ker je učiteljstvo predlagalo, naj se na učiteljskih nastavijskih zmožni učitelji. Da smo stavili tak prav umesten predlog, bi morali dobiti zahvalo, pa ne graje. To je pač znamenje, da uradne učit. skupščine nimajo tistega pomena, kakor bi ga morale imeti.

Za delegata v štaj. »Lehrerbund«, ki se bo sestal meseca septembra t. l., sta se določila tov. g. Logar v Zidanem mostu in tov. g. Sivka v Št. Jurju ob. juž. žel.

Nato je tovariš g. Fr. Brinar o temi »Nekaj za učiteljice« razpravljao jako zanimivo o negovanju dojenčkov, katerim naj bi se posvetila veliko večja skrb, kakor se to godi dozdaj; zlasti naj bi bila učiteljicam izročena naloga, poučevati ljud- stvo o boljšem negovanju dojenčkov. Obžalovati je le, da ta- krat ni bilo navzočih več tovarišic, upati pa je da bodo omenjeno razpravo čitale v enem naših stanovskih listov, kjer naj na željo pri zborovanju navzočih tovarišev obelodani svojo dobro sestavljeno predavanje.

Ker se na nekaterih šolah obeh združenih okrajev zač- nejo koncem tega meseca že glavne počitnice, na drugih pa zopet trajajo zaradi poznega pričetka do meseca novembra, se bo vršilo prihodnje zborovanje v mesecu novembru. Takrat bo najbrže predaval g. profesor Kožuh o »Projekciji«.

Savinsko učit. društvo je zborovalo dne 18. junija na Vranskem. Zborovanja se je udeležilo 15 članov ter gost g.